

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
Природничий факультет
Кафедри туризму

СИЛАБУС

Вибіркової навчальної дисципліни

Спеціалізовані туристичні ринки (BB2.22)

(назва дисципліни, шифр за навчальним планом)

освітньої програми «Туризм»

(назва)

галузі знань 24 Сфера обслуговування

(шифр і назва галузі знань)

спеціальності Туризм

(код і назва спеціальності)

освітнього рівня бакалавр

(бакалавр/магістр)

4, VIII семестр

(рік вивчення дисципліни за навчальним планом, семестр)

I. Опис дисципліни

Навчальне навантаження з дисципліни	Методи навчання і форми контролю	
Кількість кредитів -3	Методи навчання: словесні, наочні, практичні, проблемно-пошукові, самостійна робота, логічні (аналіз та синтез, індукція та дедукція, моделювання), інтерактивні, наукові (пошук та аналіз інформаційних джерел, формулювання висновків)	
Загальна кількість годин -90		
<i>Денна</i>		<i>Заочна</i>
Лекції:		
34		8
Семінарські (практичні) заняття:		
17	4	
Лабораторні заняття:		
Самостійна робота:		
39	78	
Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:		
51/39	12/78	
Тижневе навантаження (год.) - аудиторне:3 - самостійна робота: 2,3	Форма підсумкового контролю: екзамен	
Мова навчання – українська		

Предмет вивчення навчальної дисципліни є структурні особливості, географічні закономірності та форми територіальної організації ринків спеціалізованих туристичних послуг, які формуються за конкретних умов ринкового середовища.

Міждисциплінарні зв'язки «Рекреаційна географія», «Країнознавство», «Туристичне країнознавство», «Маркетинг в туризмі», «Міжнародний туризм»

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів глибокого комплексного розуміння щодо порядку та особливостей організації ринків спеціалізованого туризму та освоєння навичок практичного вирішення проблем організації різновидів туризму.

Завдання навчальної дисципліни формування у студентів уявлення про особливості організації ринку спеціалізованого туризму; ознайомлення з сутністю і джерелами інформаційного забезпечення послуг спеціалізованого туризму, особливостями і технологією організації ринку спеціалізованого туризму; вивчення сучасних технологій і підходів до формування інформаційної бази в організації послуг спеціалізованого туризму; визначення умов та чинників, що впливають на формування туристичного попиту та пропозиції, їх просторово-часової структури, динаміки, диференціації з метою прогнозування розвитку та моделювання процесу; характеристика туристських і рекреаційних ресурсів окремих країн і регіонів, на базі яких розвивається як міжнародний так і внутрішній ринок туризму та формуються основні туристичні потоки; визначення місця і ролі національного туристичного ринку в глобальному та регіональному спеціалізованому туристичному процесі, у формуванні глобальних геопросторових структур.

II. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують:

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1.	<p>знати: історію розвитку ринку спеціалізованого туризму в світі та в Україні; формування та функціонування індустрії спеціалізованого туризму,</p> <p>вміти: на основі аналізу природних, культурно-історичних та соціально-економічних умов території встановлювати географічні та соціокультурні закономірності розвитку спеціалізованих туристичних ринків регіонів світу та України; сформулювати релевантну інформаційну базу щодо організації спеціалізованого туризму.</p>	<p><i>Інтегральна компетентність</i> Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері туризму і рекреації або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів системи наук, які формують туризмознавство, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях</p>
2.	<p>знати: туристичні умови та ресурси, що впливають на формування спеціалізованих ринків; механізм організації транспортних перевезень та діяльність туристичної галузі; фактори формування і тенденції міжнародних туристських потоків в межах спеціалізованих ринків.</p> <p>вміти: враховувати та досліджувати кон'юнктуру ринку спеціалізованих туристських послуг; працювати науковою літературою; вільно орієнтуватися в теоретичних і практичних проблемах щодо функціонування різноманітних туристичних ринків, що виникають під час господарської діяльності їх суб'єктів.</p>	<p><i>Загальні компетентності</i> репрезентують розвиток організаторських й управлінських здібностей; вміння приймати професійні рішення з урахуванням їх соціально-економічних наслідків для розвитку туристичної галузі, забезпечуючи безпеку туристів; володіння правовими аспектами, які регламентують всю діяльність у розвитку спеціалізованого туризму відповідно до чинного законодавства.</p>
3.	<p>знати: правові аспекти діяльності та туристичної політики держав світу в аспекті надання спеціалізованих туристичних послуг;</p> <p>вміти: розробляти стратегію розвитку та удосконалення діяльності туристичної галузі, визначати її місце та роль в економіці держав світу та України в окремих спеціалізованих туристичних ринках;</p>	<p><i>Фахові компетентності</i> Здатність професійно оцінювати конкретну ситуацію у межах міжнародного туристичного ринку; здатність здійснювати аналіз та прогноз ситуації щодо розвитку подій у межах світового спеціалізованого туристичного ринку.</p>

	ринок послуг подієвого та гастрономічного туризму.	4	3	1		3	1	1			6
14.	Тема 12. Спеціалізований ринок послуг екологічного та сільського туризму.	4	3	1		3	1		1		5
Разом:		51	34	17		39	12	8	4		78

IV. Зміст навчальної дисципліни за модулями і темами:

Модуль 1. Теоретичні аспекти розвитку спеціалізованих туристичних ринків.

Тема 1.1. Ринок послуг: спеціалізовані туристичні послуги. Вступ до вивчення ринку туристичних послуг. Сутність, структура та функції ринку туристичних послуг. Історія формування ринку туристичних послуг. Ринок як економічна основа розвитку сфери туристичних послуг. Структура спеціалізованих туристичних ринків. Туристична послуга та її особливості. Попит та споживання в МТБ. Мотивація споживачів у туризмі та її моделювання. Сегментація міжнародного туристичного ринку. Явище «культурного шоку» та його подолання. Специфіка форми міжнародного бізнесу. Ефект насичення в туризмі. Спільні цілі учасників створення турпакету. Чинники розвитку туристичного бізнесу в світі та Україні. Стратегія виходу України на світовий ринок туристичних послуг.

Тема 1.2. Специфіка формування попиту та пропозиції на спеціалізованих туристичних ринках.

Умови і чинники формування попиту. Класифікація умов і чинників, їх вплив на формування попиту та послуги туризму. Спосіб життя як інтегральний чинник туристичного попиту. Критерії класифікації стилів життя та структури вільного часу. Характеристика туристичного попиту. Поведінка споживачів. Структура витрат туриста. Мотиваційні пріоритети і процес прийняття рішень. Тип і характерні ознаки поведінки споживачів спеціалізованих туристичних послуг.

Тема 1.3. Інвестиційно-інноваційна діяльність на спеціалізованих туристичних ринках держав світу. Інноваційний менеджмент як система управління розвитком туристичної фірми. Характеристика інноваційних підприємств. Інновації як об'єкт інноваційного менеджменту. Типи інновацій в спеціалізованому туризмі. Інноваційні процеси як інструмент реалізації прогресу. Життєві цикли інновацій. Управління інвестиційними програмами розвитку туризму. Оцінка інвестиційної діяльності. Характеристика об'єкту інвестування. Формування інвестиційних програм. Структура інвестиційних програм. Організація фінансування інвестиційної програми у розвитку спеціалізованого туризму. Вибір інвестиційних проектів за економічними критеріями на спеціалізованих туристичних ринках.

Тема 1.4. Спеціалізовані туристичні організації. Співробітництво з ЮНВТО та її вплив на розвиток міжнародного туристичного бізнесу. Передумови співробітництва. Основні напрямки діяльності. Пріоритетність розвитку співробітництва України з ЮНВТО. Аналіз в'їзного та виїзного туристичного потоку за туристичними макрорегіонами світу за даними ЮНВТО. Частка міжнародного туризму у валовому світовому продукті. Системно-структурні характеристики соціокультурного потенціалу та методи дослідження його впливу на ефективність туристичної сфери регіону. Соціокультурні чинники та фактори туризму в регіонах світу та України. Ефективність використання соціокультурного потенціалу в процесі інтернаціоналізації спеціалізованих туристичних ринків.

Тема 1.5. Становлення і розвиток спеціалізованого туризму в Україні. Теоретико-методологічні засади дисципліни в контексті досліджень розвитку спеціалізованого туризму в Україні. Фундатори національного спеціалізованого туризму. Етапи розвитку спеціалізованого туризму. Історичні етапи розвитку релігійного туризму. Історичні етапи розвитку ділового туризму. Історичні етапи розвитку екологічного туризму. Розвиток подієвого туризму. Розвиток лікувально-оздоровчого туризму та його

перспективи.

Модуль 2. Характеристика спеціалізованих туристичних ринків світу та України

Тема 2.6. Ринок готельних послуг. Спеціалізований ринок послуг лікувально-оздоровчого туризму. Лікувально-оздоровчий туризм у світі та в Україні: статистика та основні тенденції. Система таймшеру у курортній справі: засади, принципи та функціональні можливості. Загальні риси та тенденції розвитку ринку лікувально-оздоровчого туризму. Анімаційно-дозвілєва діяльність в санаторно-курортних організаціях. Суть поняття СПА в контексті «лікувально -оздоровчого туризму». Класифікація СПА. Методи оздоровлення, що використовуються у СПА. Завдання та перспективи СПА в світі та Україні. Порядок та правила забезпечення санаторно-курортного лікування в Україні. Клімат як лікувальний чинник. Кліматолікування. Провідні курорти світу та України.

Тема 2.7. Спеціалізований ринок послуг паломницько-релігійного туризму. Понятійно-термінологічний апарат в аспекті дослідження ринку релігійного туризму. Історіографія та персоніфікація у формуванні спеціалізованого ринку паломницьких послуг. Суспільно-географічні чинники розвитку даного ринку послуг. Сучасний економічний стан ринку спеціалізованих послуг, його структура та сегментація. Інституціональна міжнародна структура ринку релігійно-паломницьких туристичних послуг та інфраструктурний супровід. Ринкова кон'юнктура у формуванні даного ринку послуг. Розвиток провідних національних ринків держав світу та України. Загальна характеристика видів релігійного туризму. Основні центри паломництва християнських конфесій. Центри паломництва світових релігій. Характеристика мотивації паломництва. Особливості організації релігійного туризму. Провідні релігійні та паломницькі центри світу і України.

Тема 2.8. Спеціалізований ринок послуг ділового туризму. Понятійно-термінологічний апарат в аспекті дослідження ринку ділового туризму. Історіографія та персоніфікація у формуванні спеціалізованого ринку ділових послуг. Суспільно-географічні чинники розвитку даного ринку послуг. Сучасний економічний стан ринку спеціалізованих послуг, його структура та сегментація. Інституціональна міжнародна структура ринку ділових туристичних послуг та інфраструктурний супровід. Ринкова кон'юнктура у формуванні даного ринку послуг. Розвиток провідних національних ринків держав світу та України. Розвиток ринку медичних послуг. Розвиток ринку освітянських послуг. Сутність, роль та значення ділового туризму; загальна характеристика та особливості політичних заходів; наукові ділові заходи; комерційні ділові заходи: виставки, ярмарки; професійні ділові заходи; інсентів туризм; суспільні ділові заходи; особливості обслуговування ділового сегменту споживачів готельними і туристськими підприємствами; конференц -зали і бізнес-центри; сучасні інформаційні ресурси для ділового туризму; конференц-пакети; кадри в діловому туризмі; світовий досвід розвитку ділового туризму.

Тема 2.9. Спеціалізований ринок послуг екстремального туризму та альпінізму. Понятійно-термінологічний апарат в аспекті дослідження ринку спортивного туризму. Історіографія та персоніфікація у формуванні спеціалізованого ринку спортивних послуг. Суспільно-географічні чинники розвитку даного ринку послуг. Сучасний економічний стан ринку спеціалізованих послуг, його структура та сегментація. Інституціональна міжнародна структура ринку спортивних туристичних послуг та інфраструктурний супровід. Ринкова кон'юнктура у формуванні даного ринку послуг. Основні поняття і характеристики спортивного туризму. Принципи організації спортивного туризму. Основні принципи управління в спортивному туризмі. Залучення, відбір і оцінка ефективності спортивного туризму. Схема і мережевий графік організації туристичного походу. Власне і групове спорядження. Організація спортивно-комерційних турів і їх особливості. Розрахунок собівартості спортивно-комерційних турів. Поняття про екстремальний туризм. Водні види екстремального туризму. Наземні види екстремального туризму. Гірські види екстремального туризму. Повітряні види екстремального туризму. Екзотичні види екстремального туризму. Історія - пам'ятні

дати світового і українського альпінізму. Альпінізм за кордоном. Техніка альпінізму. Різновиди альпінізму. Класифікація маршрутів в альпінізмі. Суспільне значення альпінізму.

Тема 2.10. Спеціалізований ринок послуг круїзного туризму. Понятійно-термінологічний апарат дослідження ринку круїзного туризму. Історіографія та персоніфікація у формуванні спеціалізованого ринку круїзних послуг, Суспільно-географічні чинники розвитку даного ринку послуг. Сучасний економічний стан ринку спеціалізованих послуг його структура та сегментація. Інституціональна міжнародна структура ринку круїзних туристичних послуг та інфраструктурний супровід. Ринкова кон'юнктура формуванні даного ринку послуг. Розвиток провідних національних ринків держав світу та України. Техніко-економічні особливості водного транспорту та його роль в обслуговуванні туристів. Матеріально-технічна база водного транспорту. Класифікація туристичних водних засобів перевезення. Організація туристичних подорожей водним транспортом. Перевезення пасажирів внутрішніми водними артеріями Особливості морських перевезень. Типологія круїзів і круїзних маршрутів. Формування ціни круїзу. Класи суден. Характеристика основних круїзних регіонів світу. Сучасний стан круїзного ринку України і світу. Взаємодія туроператорів і судновласників в організації перевезень туристів.

Тема 2.11. Спеціалізований ринок послуг подієвого та гастрономічного туризму. Понятійно-термінологічний апарат в аспекті дослідження ринку івентивного туризму. Історіографія та персоніфікація у формуванні спеціалізованого ринку івент-послуг. Суспільно-географічні чинники розвитку даного ринку послуг. Сучасний економічний стан ринку спеціалізованих послуг, його структура та сегментація. Інституціональна міжнародна структура ринку івент-послуг та інфраструктурний супровід. Ринкова кон'юнктура у формуванні даного ринку послуг. Розвиток провідних національних івент-ринків держав світу та України. Основні дефініції етнографічного туризму. Історична довідка розвитку етнографічного туризму. Класифікація основних етносів і етнографічних об'єктів. Карнавали і фестивалі світу. Бразильський карнавал і його особливості. Венеціанський карнавал. Історія розвитку і характеристика. Гоанський карнавал. Індія. Характеристика карнавалів Німеччини і Нового Орлеана. Карнавали Ніцци, Базеля і Тенеріфе. Карибський карнавал. Фестивалі України. Гастрономічні фестивалі в світі та в Україні. Історичні фестивалі в Україні. Етнічні фестивалі України та їх характеристика.

Тема 2.12. Спеціалізований ринок послуг екологічного та сільського туризму. Понятійно-термінологічний апарат в аспекті дослідження ринку еко-туризму. Історіографія та персоніфікація у формуванні спеціалізованого ринку туристичних еко-послуг. Суспільно-географічні чинники розвитку даного ринку послуг. Сучасний економічний стан ринку спеціалізованих послуг, його структура та сегментація. Інституціональна міжнародна структура ринку туристичних еко-послуг та інфраструктурний супровід. Ринкова кон'юнктура у формуванні даного ринку послуг. Розвиток провідних національних ринків екологічного та сільського туризму держав світу та України. Основні поняття і характеристики екологічного туризму. Принципи організації екологічного туризму. Види екологічного туризму. Організація екологічних турів. Основні вимоги до екотурів. Комплектування туристичних груп. Організація роботи керівника туристичної групи. Проектування екотурів. Сутність поняття «безпека в екотуризм», фактори небезпеки виникнення екстремальних ситуацій в туристичному поході. Екологічне виховання туристів як необхідна умова екологічної безпеки туристичної діяльності. Технології мінімізації забруднення навколишнього середовища в екологічному туризмі.

V. Завдання до самостійної роботи студентів та форми контролю за їх виконанням

№ з/п	Назви модулів і тем	Зміст завдань до СРС	Форми виконання/звітності
	Модуль 1. Спеціалізовані туристичні ринки зарубіжних країн.		
	Тема 1. Спеціалізовані туристичні ринки в Європі.	Аналіз ринку основних видів туризму регіону	Доповідь, презентація
	Тема 2. Спеціалізовані туристичні ринки в Азії.	Аналіз ринку основних видів туризму регіону	Доповідь, презентація
	Тема 3. Спеціалізовані туристичні ринки в Америці.	Аналіз ринку основних видів туризму регіону	Доповідь, презентація
	Тема 4. Спеціалізовані туристичні ринки в Африці та Австралії.	Аналіз ринку основних видів туризму регіону	Доповідь, презентація

VI. Контроль якості знань студентів

6.1 *Форми і методи поточного контролю та критерії оцінювання знань студентів (розподіл балів за кожен вид навчальної роботи студентів протягом семестру)*

Поточний контроль та оцінювання виконання завдань на практичних заняттях, оцінювання контрольних модульних робіт, виконання творчих індивідуальних завдань.

Шкала оцінювання: національна та ECTS. Критерії оцінювання.

Оцінювання знань студентів на основі даних поточного контролю знань відбувається:

№ з/п	Вид діяльності	Кількість балів за дидактичну одиницю	Кількість практичних робіт тощо	Загальна кількість балів
1	2	3	4	5
1	Виконання практичних робіт	6	8	48
2	Підсумковий тест	5	2	10
3	Реферат	12	1	12
4	Модульна контрольна робота	15	2	30
Результати поточного контролю				100
Залік				100
Підсумкова оцінка				100

6.2 *Форми і методи підсумкового контролю та критерії оцінювання знань студентів*
Підсумковий контроль, залік у IV семестрі.

Рівень	Характеристика відповідей студента	
	на питання теоретичного змісту	на питання практичного змісту
Низький	Студент не усвідомлює змісту питання, тому його відповідь не має безпосереднього відношення до поставленого питання. Найважливіша відсутність умінь міркувати.	Обсяг висвітлених питань менше 50%. У студента відсутня уява, необхідна для висвітлення питань.
Задовільний	Відповіді на питання носять фрагментарний характер, відтворення знань здійснюється на рівні запам'ятовування. Студент поверхово володіє умінь міркувати.	Обсяг висвітлених питань у межах 50-70%. Студент погано володіє засобами відтворення властивостей предметів, явищ, процесів.

Достатній	У відповідях на питання допускаються деякі неточності або помилки не принципового характеру. Студент демонструє розуміння навчального матеріалу і прагне логічно розмірковувати при відповіді.	Обсяг правильно висвітлених питань більше 75%. Відповідь містить окремі неточності і незначні помилки.
Високий	Студент дає повну і розгорнуту відповідь на питання. Його відповідь характеризується логічністю і послідовністю суджень, без включення випадкових і випадання істотних з них.	Обсяг правильно висвітлених питань дорівнює 100%. Кожне висвітлене питання супроводжується ґрунтовним поясненням.

Сума балів за навчальну діяльність	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90-100	A	високий: відмінно	зараховано
80-89	B	достатній: добре	
70-79	C	низький: задовільно	
65-69	D		
60-64	E		
35-39	FX	незадовільний (з можливістю повторного складання)	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільний (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

VII. Інформаційні джерела для вивчення курсу.

Базова

1. Горіна Г.О. Світовий ринок туристичних послуг [Текст] : конспект лекцій / Г.О. Горіна; ДонНУ ЕТ. - Кривий Ріг, 2016. — 110 с.
2. Новикова В. І. Рекреація. Туризм. Географія [Текст] : зб. авт. ст. / В. І. Новикова. - Черкаси : Вовчок О. Ю., 2013. - 524 с.
3. Божидарник Т. Міжнародний туризм / Т. Божидарник // Київ: Центр навчальної літератури, 2019. - 312 с.
4. Мальська М. П. Міжнародний туризм і сфера послуг [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / М. П. Мальська, Н. В. Антонюк, Н. М. Ганич. - К. : Знання, 2008. - 661 с.
5. Стельмах О.А. Спеціалізований туризм. [Електронний ресурс]: курс лекцій для студ. ден. та заоч. форм навчання спец. 8.14010301 «Туризмознавство (за видами)» / О.А. Стельмах. — Донецьк: [ДонНУЕТ], 2011.
6. Стельмах О.А. Спеціалізований туризм: Методичні вказівки для самостійної роботи студентів денної та заочної форми навчання, напрямок підготовки „Туризм”. - Донецьк: ДонНУЕТ ім. М. Туган- Барановського, 2011.- 96 с.
7. Смаль І. В., Жирак Л. М., Мальована О. Г. Туристичне країнознавство: Європейський туристичний регіон : навч. посіб. / за ред. І.В.Смаля : Івано-Франківськ: Місто НВ, 2019. 180 с.
8. Парфіненко П., Лиман С., Посохов І. Історія туризму / П. Парфіненко, С. Лиман, І. Посохов // Київ: Університетська книга, 2018. - 372 с.

Додаткова

1. Покоłodна М. М. Рекреаційна географія : навчальний посібник. – Харків : ХНАМГ, 2012. –275 с.
2. Редько В. Є. Основи туризмознавства : посібник до самостійного вивчення дисципліни / В. Є. Редько. –Дніпропетровськ : Біла К. О., 2014. –63 с.
3. Філософські нариси туризму: Науково-навчальне видання / За редакцією Пазенка В.С. — К.: Український Центр Духовної культури, 2005. -328 с.

Інформаційні ресурси

1. Про туризм [Електронний ресурс]: закон України від 15 вересня 1995 р. №325/95-ВР. -Режим доступу: [http:// www.zakon1.rada.gov.ua](http://www.zakon1.rada.gov.ua).
2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua
3. UNWTO [Електронний ресурс]: - Режим доступу: [http:// www.zakon1.rada.gov.ua](http://www.zakon1.rada.gov.ua).

VIII. Інформація про викладача (ів)

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА:		
	Лекції	Практичні/лабораторні
ПІБ	Буличева Тамара Валентинівна	Буличева Тамара Валентинівна
Посада	Доцент	Доцент
Вчене звання	Доцент	Доцент
Науковий ступінь	Кандидат географічних наук	Кандидат географічних наук
Профіль викладача	https://fpgoe.npu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/01/Буличева_Т.В..pdf	https://fpgoe.npu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/01/Буличева_Т.В..pdf
e-mail	lilacsky53@gmail.com	lilacsky53@gmail.com

IX. Організаційні вимоги з вивчення навчальної дисципліни

(політика навчальної дисципліни)

9.1. Вимоги до роботи студентів під час проведення навчальних занять з курсу (відвідування занять, етика поведінки під час занять, відпрацювання пропущених занять тощо);

9.2. Вимоги до академічної доброчесності студентів.

Вивчення навчальної дисципліни “Спеціалізовані туристичні ринки” потребує: відвідування лекцій та лабораторних занять; підготовки до лабораторних занять; виконання всіх завдань згідно з навчальним планом; роботи в інформаційних джерелах; опрацювання рекомендованої основної та додаткової літератури, а також картографічного матеріалу, комп’ютерних файлів тощо. Підготовка та участь в аудиторних заняттях передбачає ознайомлення з програмою навчальної дисципліни й питаннями, які виносяться на заняття з відповідної теми; вивчення конспектів лекцій, а також матеріалів, викладених у підручниках, довідниках, науковій літературі, атласах, виробничих звітах, та електронних матеріалів тощо. Виконання лабораторних та індивідуальних завдань повинно за формою та змістом відповідати вимогам, що висуваються до вирішення відповідного завдання, свідчити про його самостійність, відсутність ознак повторюваності та плагіату. Присутність студентів на аудиторних заняттях обов’язкова; важливою також є їхня участь в обговоренні всіх питань теми. Пропущені заняття потрібно відпрацювати. Це ж стосується студентів, які не виконали необхідні завдання. Слід дотримуватись певних правил поведінки на заняттях (не запізнюватись на заняття; вимикати мобільні телефони). Отже, здобувач вищої освіти повинен дотримуватись навчальної етики, поважно ставитися до учасників

процесу навчання, бути зваженим, уважним та дотримуватися дисципліни й часових (строкових) параметрів навчального процесу. Студент повинен знати, що викладання запропонованої навчальної дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності – сукупності етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових досягнень. Порушеннями академічної доброчесності вважають таке: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання; повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування з університету; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих університетом пільг з оплати навчання.

